

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVETA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Cuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6 • Telefon broj 2177 • Račun Poštanske štedionice br. 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Ljubljana, 1 januara 1936
God. VII • Broj 1

**SOKOLSKOM
BRATSTVU**
O NOVOJ GODINI

Braćo! Sestre!

Svi smo još pod krasnim utiscima, koje su na nas učinili dani svejunačkog sleta u Sofiji, kada smo u ogromnom mnoštvu posetili bratsku zemlju, i otvoreno, svesno i oduševljeno manifestovali jugoslovensko-bugarsko sokolsko-junačko bratstvo. Tešku atmosferu, koja je pritiskala oba naroda, raspršila je topilina bratske ljubavi, koja je izravnala provalije i sagradila mostove preko svega, što je delilo brata od brata i sestru od sestre. Pobedonosna snaga našega bratstva doživela je svoj veliki dan. Dobrota i lepotu srodnih duša podigla je visoke valove, koji su zapluskivali preko rana i grobova, da pripreme i izglađe puteve bratskoj saradnji i zajedničkom životu u našem uzgojnom delovanju u budućnosti. Naše njive prekrile su brazde dugih i mučnih nastojanja, da u plodnu zemlju usadimo zdrave klice novog života. I već vidimo ničaj lovora i palme, koji imaju da se našim znojem spletu u vence časti i slave, da njima ovijemo belo čelo ljubljene otadžbine.

Toj otadžbini mi Sokoli i Sokolice verni smo u ljubavi, koja svaku dušu našu napuni od dubine do vrha, i koja se ne odražava samo u lepoj reči, već koja dobiva svoj vidni oblik i proborju snagu u našem teškom radu, punom radoći i pregaranja. O svrsi i cilju takvog rada dobili smo jasnu sliku u Žiškovom Taboru, gde budzovan tog narodnog heroja oličava istu moralnu i materijalnu snagu naroda, kao što je u našoj junačkoj pesmi prikazuje to isto oružje našeg Kraljevića Marka: oružje duha i volje, borbe i žrtava, posrtanja i dizanja na trnovitom putu do idealna svakoga naroda — do nacionalne i državne slobode!

Iako je taj ideal postavljen u istoriju naroda kao poslednje postajalište njegovog križnog puta, ipak time nije završena njegova služba otadžbini, nego je time samo označen kraj i čas, gde treba nastaviti s naporima, mukama, žrtvama i borbama, da se otadžbini isklese i ustvari, upravni i zakoniti oblik i ovaj ispunji moralnom i materialnom sadržinom.

Jugoslovenskom Sokolstvu pripala je ta trostruka zadaća u punom opsegu, u punoj meri i sa svom težinom odgovornosti. Izdašnu pomoć pri stvaranju samostalne i slobodne države naša braća pružila su na svim frontovima u najvećoj meri, i kada su mačevi bili uvučeni u korice, redovi naših boraca bili su proređeni, jer su životi tisuća i tisuća od njih ugashi s poslednjim junačkim izdusajem. A ruke sviju, koji ostadeš živi, ruke zdrave i osakaćene naše viteške braće boraca, od najprostijih do onih sa zlatnim odznacima, te ruke su užduž sve naše državne granice, povrnicama i na gorskim vrhuncima kao i duž morskih obala visoko uzdigle državnu zastavu — znamenje, zalog i simbol Kraljevine Jugoslavije!

Te zastave čvrsto stoje na svakoj sokolskoj postojanci — stoje i stajaće! Njihovo lepršanje ukazuje nam na sve strane nove puteve sokolske radnosti, koja teži po svojim najboljim silama, u svojoj najvećoj napetosti, da do skrajnjeg iscrpljenja poda onome što je na zemljopisnoj karti Evrope zarisao vojnikov mač, onu moralnu

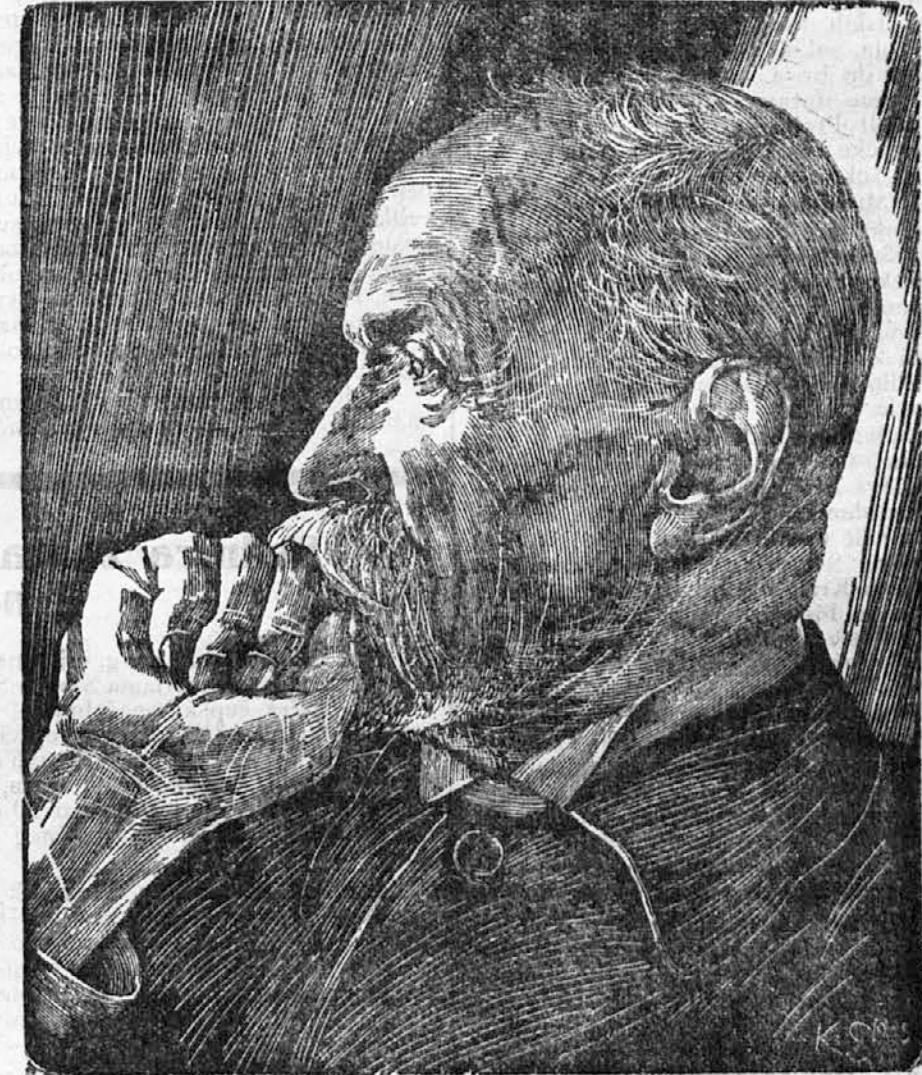
Brat dr. Eduard Beneš

Foto W. W. Praha I. Dříkopy 13

novi predsednik Češkoslovačke Republike

Brat T. G. Masarik

Dvorac K. Svinskog

Predsednik Oslobođitelj ČSR

i materijalnu sadržinu, koju smo pre spomenuli, i bez koje nema budućnosti i radi koje nikakva naša žrtva nije preteška ni prevelika.

Ta sadržina pridolazi u živo telo našega naroda i njegove zemlje iz sokolske uzgojne radinosti, iz sokolskih domova i sokolskih vežbanonica. U tima sokolsko bratstvo vrši iz dana u dan, iz časa u čas, svoje veliko poslanstvo. U njima su na poslu jugoslovenski sokolski dobrovoljci, ti radenici u najlepšem narodnom zvanju, ti plemići u izvršavanju uzvišenih zadataka sokolskog bratstva, ti robovi svojih dužnosti, ti vitezovi morala i požrtvovanja, ti janci i čuvari vrlina, kreposti i bogatstva i ti nemari narodne duše i njenog značaja. U njima se skuplja naša dobrovoljna sokolska narodna vojska, koja bez suzdržanja, protivljenja i traženja ličnih koristi i na grada stalno, budno i verno stoji u službi otadžbine!

To je Tirjeva škola slovenskog sokolskog bratstva — ta velesila svega našeg zbora i tvora, ta najpozitivnija strana slovenske ideje. To naše bratstvo tera svoj bujni i bogati rast iz dubina sokolske demokracije, koja ne poznaje ni prvih ni poslednjih, već koja zahteva samo rad jednakih medu jedinicama — rad, borbu i pobedu!

Samo u toj školi sokolskog bratstva i sokolske jednakosti postaju stvarnost velike reči našeg blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, koje je izrekao, izručujući Sokolu Kraljevine Jugoslavije zastavu, kao Svoj kraljevski dar: »Pod ovim znamenjem, Sokoli i Sokolice Jugoslavije, čeličite vaše mišice, oblagorodujte vašu dušu, naoružavajte vrlinama vaše srce! I nikada ne zaboravite, da vaš sjajni polet i sve vaše odlike uvek dugujete velikoj i ujedinjenoj Jugoslaviji, da njoj pripadate svojim mislima i svojim delima!«; i, dalje, reči: »Sokoli, budite i od sada svemu narodu primer duhovnog

jedinstva,« te reči: »Na tom temelju jedinstva i Sokolstva razvijaće se daljnji napredak snaga narodnih i državnih.«

I samo u toj školi sokolskog bratstva i sokolske jednakosti shvaćamo također i znamenite reči našeg sedog sokolskog brata Tome G. Masarika, koje je napisao u svojoj »Svetskoj revoluciji«: »Jasna glava, poznavanje stvari, odlučna volja i nikakav strah pred smrću — to je ogromna sila!«

Naši uzgojni činitelji po svim jedinicama stalno prikupljaju tu ogromnu snagu, koju sokolsko bratstvo u jednakim delovima prenosi na svakog našeg pripadnika, da bi bio deonik te snage, koja podiže i oduševljava, jer je svaki pojedinac toj snazi prineo svoj deo, jer je svaki pojedinac sastavni i bitni član u lancu te snage, koji veže sve krajeve naše otadžbine, sela i gradove, sve ravni i gore naše, u jednu celinu: u primer duhovnog jedinstva, na kome ima da se razvija daljnji napredak snaga narodnih i državnih!«

Vidite, dakle, sestre i braće, da ova treća zadaća sokolskog uzgojnog delovanja još ni izdaleka nije završena i da ne bi mogla i neće biti završena, sve i kada bi već sav narod bio pod našom zaštom. Mesto i vreme može postaviti granicu materiji, ali nikakvih granica nema moralnom produbljivanju i duhovnom napredovanju, dakle našem prosvetnom delovanju, koje teži idealima sokolskog bratstva! Duh izdižemo nad materijom i time veličamo Praizvor, iz koga kipi u iskrastim pramenovima duševni deo te ogromne snage.

Samo onaj, kome nije do jasne glave, kome nije do poznavanja stvari, kome nije do odlučne volje i koga mori strah pred smrću, koji ga čini bojažljivim, strašivim i malodušnim, samo taj ne teži za skladom te ogromne snage, i toga odvaja od živog narodnog tela

svaki dašak povećarca, kao gnjili plod s drveta. Samo pravednik se ne boji smrti, koja ponajviše udara svoj veličajni pečat životnom delu pojedinca na njegovo izmučeno čelo. Tako se život pojedinca preleva u dragocenu duhovnu svojinu sviju, iz koje svi crpimo nove snage radu za dobrobit narodne celine te nedotaknivosti, moći i slave domovine. U životu i radu sviju nalazi se ogromna moć slovenskog Sokolstva!

Osetili smo to u Sarajevu i u Zagrebu, gde je također i naš sjajni narod manifestovao svoju ukorenjenu narodnu i državljansku svest, koja se budi, koju sokolsko uzgojno nastojanje povezuje i spašava u snop Svatoplukovih štapića: u pobedonosni polet sokolskog bratstva.

Tome bratstvu potreban je dotok zdravih snaga, koje nisu sastre materijalne nevolje, niti ih uništile nezdrave socijalne prilike. Radostan pojav u našem zajedničkom životu je porast od 24.274 novih pripadnika, koji još jedino u Sokolstvu nalaze u svojim tegobama sigurno sklonište i žele da tu u našem bratskom krugu u potpunoj slobodi razvijaju svoju radost prema plemenitim sklonostima svojih duša i svog prirodnog moralu.

Zrelost jugoslovenskog čoveka, čiji koren sa svim njegovim osećanjem i bistvom unutrašnjeg bogatstva leži u našem selu, pokazao je u odličnoj meri prvi sabor sokolskih četa bratske župe Mostar, na kome su predstavnici našega Sokolstva na selu iznesli toliko blistrih pogleda na sav naš javni život i

toliko zdravih nazora o značenju sokolskog delovanja, da se moramo od svega srca radovati toj dragocenoj žetvi dugogodišnjeg i do skrajnosti požrtvovnog i nesebičnog sejanja. Tako vraća naš čovek svoj dug velikoj i ujedinjenoj Jugoslaviji. I sada znamo, otkuda potiče i gde je jasnost misli, otkuda potiče i gde je pravo poznavanje stvari, otkuda potiče i gde je odlučna volja, otkuda potiče i gde je smelost i odvažnost ustrajanja do smrti u težnjama k ciljevima i idealima sokolskog bratstva!

Novi zadaci, koji stoje neposredno pred nama, stavlja na nova iskušenja i našu stvaralačku snagu: pohod Sokolstva u Slovačku, svesokolski slet u Varšavi, olimpijada u Berlinu, pokrajinski slet u Subotici. I kamo god nas na te četiri strane poneše bratski poziv, tamo ćemo i poći u punoj pripravnosti, a s nama će pohitati i dobre želje i kritični pogledi sviju, jer svaki od nas putuje širom domovine ili stranoga sveta samo kao deo celine, kao deo koji svojim radom prinosi časnom imenu sokolskog bratstva i pobedonosnom lepršanju naše slavne državne zastave!

I u ime sokolskog bratstva, u dobroj veri, da će nam biti pri svemu tome verna pratilica jučačka sreća sokolska, povodom stupanja u novo razdoblje povećane radosti, svu braću i sestre, sav dragi naraštaj i svu milu sokolsku decu iskreno i bratski pozdravljamo!

Neka živi slovensko sokolsko bratstvo!

Zdrav!

Beograd, 1 januara 1936.

IZVRŠNI ODBOR

SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Naši jubilarci**50-godišnjica
brata prof. dr. Mihaila Gradojevića,
sekretara Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije**

(Jedan prilog historiji jugoslovenskog Sokolstva)

Meseca decembra pr. godine navršio je 50 godina života sadašnji sekretar našega Saveza brat dr. Mihailo Gradojević, profesor beogradskog Univerziteta. Pošto je njegov život pored rada na nauci ispunjen kroz punih četrdeset godina neprkidanim radom na sokolskom polju, to mu posvećujem ove redove sa željom da njegov sokolski život i rad posluži našem članstvu kao primer sokolske istrajnosti, do slednosti i visoko razvijene nacionalne i slovenske svesti.

Brat prof. dr. Mihailo Gradojević,
sekretar Saveza SKJ

Roden je u Beogradu istorijske 1885 godine upravo u vreme kada je na istočnim granicama plamlio bratoubički rat između dveju slovenskih država na Balkanu Srbije i Bugarske.

Već kao daka osnovne škole otac ga upisuje u gimnastičko društvo "Dušan Silni" i cele 1894 godine on vežba u sali »Mira« u Vračaru, gde su mu prednjači i prvi učitelji bili: profesor Atanasije Popović, Kosta Jovanović-Nišlija, Maks Nikolić, zvani Crni Maka i dr. Te godine je prvi put video i češke Sokole, koji su u svečanim odobravajući na dušanovski slet, koji je održan u Donjem Gradu u Beogradu. Sledеćih godina on prelazi u gimnastičko društvo "Soko" u Beogradu, kome je na čelu bio profesor Vladimira Malina. Na mnogim javnim časovima učestvovao je kao vežbač. Kada je u zimi početkom 1907 godine došao u Beograd brat dr. Šajner, starešina Češke obce sokolske, da pozove srpske Sokole na V svesokolski slet u Prag, vidimo brata Gradojevića, kome prednjačak vežba na javnom času u sali kod "Kolarca" pred licem Kralja Petra Oslobođenja, brata dra Šajnera, Steva Todorovića i dr. Tom prilikom on užima učešće u pregovorima koji su se tada vodili o spajjanju dveju srpskih gimnastičkih organizacija "Sokola" i "Dušana Silnog".

Posle petog svesokolskog sleta u Pragu, te veličanstvene sokolske manifestacije, njemu, bratu Gradojeviću, kome već svesnom omladinu, postaje jasan delakosni sokolski program i cilj, i on od te godine postaje oduševljeni sledbenik Tirske ideje. Kao prednjačak i sekretar gimnastičkog društva "Soko" u Beogradu 1907 i 1908 on sadarjuje u prednjačkom zboru, koji je vodio brat Milan Jovanović, i upravnom odboru, kome je na čelu bio osnivač srpskog Sokolstva akademik brat Steva Todorović. Sa Češkom opštinom sokolskom vodi prepisku o dolasku čeških sokolskih stručnjaka u Srbiju, i lično dočekuje prve sokolske učitelje braću Jaroslava Voštu i Miroslava Vojinovića (Hofmana). Pošto je već u to vreme vladao u znatnoj meri češkim jezikom, on sa braćom Voštom i Vojinovićem radi na nazivoslovju i komandama potrebnim za srpske Sokole. Te godine preveo je sa češkog "Pesanje i borbu batonom" od dr. Jindře Vanjičeka.

Godine 1908 brat Gradojević, kao tajnik i prednjačak beogradskog Sokola odlazi u Prag da na Karlovom Univerzitetu studira filozofiju, i tamo ga Praški Soko prima za svoga pitomca. Brat dr. Šajner uvedi ga u Praški Soko i upoznaje sa vodama češkoga Sokolstva braćom: dr. Vanjičkom, Očenaškom, Hačkom, dr. Urbanom, Bilkom, dr. Rostokom, Milerom i dr. Tu se brat Gradojević upoznaje sa jugoslovenskim Sokolima, braćom: poč. Brankom Palčićem, Vrcanom iz Splita, Rikom i Karlokom Fuksom iz Ljubljane, Obradom Kneževićem iz Dalmacije i dr., sa kojima sklapa srdaćno prijateljstvo.

Marijivo vežbajući i udubljajući se u sokolsku struku i idejni literaturu, godine 1909 brat Gradojević svršava prednjački tečaj češke obce sokolske i vrača se kao prvi srpski tehnički obrazovani prednjačak u Srbiju, da provede školski raspust kod kuće

u Beogradu. I za vreme raspusta intenzivno saraduje u prednjačkom zboru beogradskog "Matiće" i desna je ruka načelniku društva bratu Miroslavu Vojinoviću. Početkom školske 1909/10 godine brat Gradojević se vraća u Prag i produžuje svoje studije na prirodnačkom otketu filozofskog fakulteta te vežba i usavršava se u Praškom Sokolu. U junu 1910 godine sa češkom sokolskom ekspedicijom kao pobočnik brata dr. Šajnera polazi na put na sokolska slavlja u Beogradu i Sofiji, gde se održavao V junaka sabor. Tom prilikom "Sokolski Glasnik Dušana Silnog" u Beogradu donosi niz njegovih članaka, koji izlaze u nekoliko brojeva ovoga časopisa pod naslovima "Sokolska ideja", "Češko Sokolstvo", "Pesma dobrodošlica češkim Sokolima" i dr. Tu su i njegovi stručni članci "O skakanju", "O našoj organizaciji s naročitim pogledom na upravne odbore" i dr.

Na V srpskom sokolskom sletu u Ravanici 1910 god. upoznaje se lično sa vodom srpskog Sokolstva u Vojvodini bratom dr. Lazom Popovićem i s njegovim saradnicima braćom Nikolom Maksimovićem, urednikom "Srpskog Sokola" u Sremskim Karlovcima, Timom Rajićem, poč. Grgom Jovićem, braćom Šuvakovićima, dr. Janečkom, dr. Bučarom i dr. O preživljenim burnim događajima sokolskih, kojih je bila puna 1910 godina, on piše u "Sokolskom Glasniku Dušana Silnog" članke ispunjene toplotom njegove mladičske i Sokolstvom ponesene duše.

Po povratku sa junaka sletu u Sofiju 1910, brat Gradojević je izabran za tajnika Saveza sokolskih društava "Dušan Silni" u Beogradu. Na tome položaju on saraduje sa braćom Stevom Todorovićem, Vojom Živanovićem, Miroslavom Vojinovićem, Mihalom Kovačevićem, Stevom Milovanovićem i dr. vodama srpskog Sokolstva, prelazi kao kurir u Vojvodinu i prenosi tajnu poštu bratu Lazi Popoviću, učestvuje na tajnim svesrpskim sastancima u Beogradu, gde se lično upoznaje sa poč. bratom i nacionalnim mučenikom Miškom Jovanovićem iz Tuzle, Kristom Dominikovićem iz Dubrovnika, Jovanom Aleksićem i Glišom Elezovićem iz Skoplja, koji su dolazili u Beograd po sokolskim stvarima. Te godine u "Godišnjaku Narodne Odbrane" u Beogradu izlaze tri značajna članka iz pera brata Gradojevića, koji se sekretar Narodne Odbrane brat Milan Pribićević publikuje pod naslovima "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evropskom ratu trebala da pred Evropom opravda "kaznenu ekspediciju" protiv Srbije, citirala je iz Gradojevićevog članka "Sokolstvo i Narodna Odbrana", "Sokolstvo u Srbiji" i "Sokolstvo kod Srbije". U ovim člancima bio je na široke osnove postavljen program rada, koji je u budućnosti trebalo da ostvari Sokolstvo u Srbiji u suradnji sa ostalim slovenskim sokolskim organizacijama. Austro-ugarska "Crvena knjiga", koja je u evrops

čuških gimnastičara, koji se 1921 god. imao državi u Lili, u severnoj Francuskoj, koja je najviše stradala za vreme evropskog rata. Ovu inicijativu brata Gradojevića pomogao je i prihvatio starešina brat dr. Oražen i većina članova savezne uprave i bratu Gradojeviću je ostavljeno da se u Beogradu pobrine za finansiranje ove ekspedicije. Zahvaljujući svojim prijateljskim vezama sa ministrima poč. Miloševićem i Kostom Kumudijem brat Gradojević je uspeo da dobije materijalnu sredstva za 12 članova sokolske delegacije, koja je pod voćtvom braće dra Vladimira Ravničara, tadašnjeg starešine Jugoslovenskog sokolskog saveza, i načelnika br. dra Viktora Murnika uzela vidnog učešća na francuskom sletu u Lili.

Vrativši se sa VII svesokolskog sleta iz Praga, brat Gradojević je posao iz Praga bogatu literaturu na češkom jeziku, i te godine, zajedno sa bratom Veljom Popovićem, organizovao i izveo prvo letovanje pod šatorima sa beogradskim Sokolićima na Gučevu iznad Drine. Te godine, opet sa bratom Veljom, izradio je od Riderove američke misije, da beogradsko Sokolsko društvo Matica dobije 12 prostiranih šatora i drugog materijala potrebnog za letovanje u vrednosti od 250.000 Din i organizovao je sa bratom Veljom II sokolsko letovanje na Gučevu iznad Vrnjačke Banje. Prve osnove za sokolska letovanja udarili su brat Gradojević i brat Velja Popović i ta novina, koja je u duhu Tirševog učenja uneta u sokolski program prilagodena našem sokolskom životu i radu, primila se u našem Sokolstvu uspešno i do sada dala nesumnjivo sjajne rezultate.

Od godine 1921 do 1920 vidimo br. Gradojevića na aktivnom radu u beogradskoj Matici, gde kao prednjak vođi odelenje, formira prvi prosvetni odbor, vodi idejne tečajeve, pripredaje slovensku sok. poseća. Nadalje je bio i član redakcionog odbora i urednik župskog časopisa »Soko Dušana Silnog«. Kao pretnednik prosvetnog odbora beogradskih župe radi na osnivanju prosvetnih odbora po svima župskim društvima.

Godine 1926 učestvuje na VIII svesokolskom sletu u Pragu. Tu dolazi u kontakt sa češkoslovačkim Sokolima iz Sofije i predlaže im da uzmu posredničku ulogu u zbljenju jugoslovenskih Sokola i bugarskih Junaka. Njegovu inicijativu prihvataju predstavnici češkoslovačkog Sokola u Sofiji braća Prošek, Miler i Pospisil i pozivaju brata Gradojevića u novembru 1926 da dove u Sofiju na njihovu sokolsku akademiju, kako bi došao u direktnu vezu sa predstvincima bugarskih Junaka. Brat Gradojević se odaziva, i »kao prva lasta« prvi odlazi u Sofiju posle krvavoga rata da pruži ruku pomirenja jednokrvnoj braći. Tu drži sednicu sa zvaničnim predstvincima Saveza bugarskih Junaka: braćom Dimitrom Lazovom, dr. Manovom, dr. Minevom, Cočkovom, Dimitrovom, Stojmenovom i dr. i prijateljski traži sa njima puteve i načine za zbljenje i ozdravljenje međusobnih odnosa. Posle toga osam punih godina radi brat Gradojević istrajno, sistematski, sa požrtvovanjem i razumevanjem, da se dode da bratskog sporazuma sa braćom Bugarićima. I ovaj rad započet inicijativom brata Gradojevića krunisan je najzad uspehom na obostranu korist oba susedna i bratska slovenska naroda.

Kada je 1929 godine bilo stavljeni na dnevni red pitanje o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije, onda je Jugoslovenski sokolski savez postavio bratskoj župi Beograd težak zadatak, da ona odluci i stavi predlog: treba li Jugoslovenski sokolski savez raspustiti i stupiti u novu organizaciju ili ne? Na župskoj sednici, koja je o tome trebala da doneše odluku, brat Gradojević kao potstarešina župe u to vreme, verujući u intencije koje rukovode blaženopovičevog Kralja u ovom poduhvatu za dobrobit Sokolstva i naroda, prvi je pledirao da predstavnici Jugoslovenskog sokolskog saveza stope u novu organizaciju u punom broju, jer će se samo tako sačuvati sokolski duh i do tada stećene sokolske tekvine, ako na čelu nove organizacije Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije budu prekljeni Sokoli. Na vanrednoj skupštini Jugoslovenskog sokolskog saveza 15

decembra 1929 u Beogradu, kada je rešeno da Savez u celosti uđe u novi sklop, bio je brat Gradojević u redakcijom odbora za sastav proglaši i rezolucije, koju je pročitao u ime odbora pred sakupljenim delegatima.

Od evropskog rata na ovamu, posred rada na Sokolstvu, brat dr. Gradojević nije zapuštao ni svoju nauku. Godine 1924 izradio je doktorsku disertaciju, radeći 7 meseci u slovačkim sunama severno od Bratislave, i na Karlovom Univerzitetu u Pragu promovisan je za doktora prirodnih nauka. Sećam se kako smo bili tom zgodom on i ja, koji sam tada boravio u Pragu, gosti starešine brata dr. Šajnera

na večeri i kako je brat dr. Gradojević kazao, da mu je svu snagu, koja mu je pomogla do svih, i do naučnih uspeha, dalo samo Sokolstvo. Otvorena, iskrerna, bratska reč! Godine 1925 postao je docent a uskoro posle toga profesor beogradskog Univerziteta, gde sada drži samostalan katedru Primjene zoologije i entomologije, a upravnik je i Entomološkog instituta.

Brat Gradojević dočekuje svoju pedesetogodišnjicu u punoj svećini duha i tela, ponosan i zadovoljan što pripada silnom slovenskom sokolskom bratstvu. Spreman je da svim svojim silama i svojim bogatim iskustvom posluži i dalje plemenitim ciljevima Tir-

ševog Sokolstva i nauci za koju živi, jer su Sokolstvo i nauka njegove dve nerazdvojne ljubavi, kojima hoće da ostane veran do groba. Neka mu je do tog poslednjeg taborovanja dugačak put, da dočeka još koji jubilej, a da to, što sam danas propustio ja, napiše drugi — mladi, vatreñi, bolji i pravedniji od mene!

* E. L. Gangl

Brat Gradojević je posle rata posred mnogih članaka objavljenih u župskom časopisu »Soko Dušana Silnog«, kome je bio urednik, publikovan 1923 god. popularnu i rasprostranjenu knjižicu »Sokolima o Sokolstvu«, njegova je pesma »Oj, letni sivi Sokole«, »Oda

sveslovenskoj sokolskoj ideji«, objavljena u Spomen-knjizi o I svesokolskom sletu u Ljubljani 1922 i t. d. Način i stručnih publikacija iz Primjene zoologije i entomologije ima brat Gradojević preko 40, na osnovi kojih je postao član Češkoslovačke poljoprivredne akademije u Pragu, dopisni član Međunarodnog agronomskog instituta u Rimu, dopisni član Bugarskog entomološkog društva u Sofiji, dopisni član Muzeja u Koimbri u Portugaliji i t. d. Generalni je sekretar Jugoslovenskog entomološkog društva u Beogradu i urednik društvenog časopisa »Glasnika Jugoslovenskog entomološkog društva« i t. d.

Sokolski rad na preporodu našeg sela

Misao seoskog preporoda u narodnom predanju i književnosti

Mostara i Hercegovine*

Bilo je kod nas jedno vreme — to je naš 18 vek — kad se život naših širokih narodnih slojeva procenjivao prilično jednostrano, kad se na naše narodne običaje, čak i one od nesumnjive vrednosti, gledalo pomalo s visine, i kad se smatralo da način življena zapadnih evropskih naroda treba doslovno presadivati na naše tle. Nosioci toga shvatanja ipak su osećali da je onaj donedavni sebar, zarobljeni kmet i ukleti rajetin glavni i osnovni stup naše narodne snage. Stoga Matija Antun Reljković ukazuje na tu činjenicu i, ne bez topline, odaže hvalu seljaku:

»Ti si jedan spašija maleni,
I baš onaj težak povoljeni,
Od kojega i muke i truda
Uživaju druga stanja svuda,
I od koga i cesar i papa
I svi drugi, što god svit zaklapa,
Pomažu se i hrana, imaju
I zato te dostojno štimaju.«

A Dosejte Obradović, iako s periferije našega naroda, sa zanosom govori:

»O va vjeki moje mile gusle favorove,
Evo ja sad moje pasem ovce i volove!
Zato ja vas neću više o klin obeštati,
Niti će vas paučina odsad pokrivati;
Na polici ni na gredu neću vas metati,
Niti ću vas ispred očiju ikada smetati.«

Trebalo je ipak sačekati puni jednašeg narodnog preporoda da bi se širokoj i zdravoj narodnoj misli otvorila vrata i da bi se rasnon narodnom duhu omogućio najširi uzlet. Nije znajuć Vuka Karadžića samo u tome što je otkrio blago zakopano u beskrajnim rudnicima seća, nego što je dao potstrelka da se naša nacionalna kultura postavi na čvrste i solidne temelje. A borba Iliraca za narodnu reč pre sto godina, koliko je god bila borba za opstanak i samostalnost, isto je toliko značila otvorenu težnju da se narodni život osvče duhom pradedova i nadahnje svetošću istorije.

I ranije kao danas, moralni i duhovni prinosi naših pokrajina, koje su u bližem dodiru sa širokim masama narodnim, mnogo su jači nego oni tako zvani kulturni i politički središta. Središta vode, ali pokrajine i sela stalno unose svoja blaga u njih i obnavljaju ih. Narodno predanje i najzad narodni običaji u gradovima se razvodnjavaju, preobražavaju i rasebe.

Naše pokrajine, sa svojim prostim seljaštvom i blagorodnim pukom, stvarile su i narodnu i umetničku književnost i bile su i ostale riznica stoljetne duhovne mudrosti našega naroda, kao i izvor svih istinskih naših prenega. Palanke i kasabe bili su samo ventili kroz koje su oni progovarali, a veliki gradovi i kulturna središta radionice u kojima se izradivala forma.

Nije stoga nikakva slučajnost što je Hercegovina odigrala u kulturnoj i narodnoj prošlosti tako značajnu ulogu. Možda je ona i danas narodski najčešći naša pokrajina. U njoj se

* Donosimo u celini ova tri značajna referata održana na prvom saboru sokolskih četa u Mostaru dne 15 decembra pr. g.

i danas najlepše govori. U njoj su i danas gusle pored ikone. Ona je svedočanstvo da veliko bogatstvo ometačistotu i polet misli. U njoj siromašan puk umije kao da mu je Bog dao da živi od muzike reči i sklada misaonosti. Valja proći ovim selom, čuti na domu domaćina i osetiti koliko život može biti vrednost i onda kad je hranjen tvrdim hlebom krvlju poštrapanim. Treba zastati pred tom našom snagom. Nemanja je najveći junak. Ali ima on neba plava, širokih vidika, rumenih i carskih, kao što je i prošlost njegova. Ima krša i malo podvornice, malo sijerka i malo ječma. Belica pšenica je iz pesme. Ono što priželjuje o onome peva.

Ali ima i predanja punog najčešće duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegovina je jedna od kolevka naših najlepših narodnih pesama. Narodno predanje tu se još uvek opremljava, bogati i pobožno čuva. Uzrok toj pojavi na svaki način leži u tome što ovaj kraj ima u korenju zdravu i očuvanu svetost vrednosti toga predanja. Bujna mašta, poznata psihička osobina Hercegovaca, udružena s prirodom bistrinom i propnijivošću, te smisalom za uboljivljajnjem najsloženijih narodnih umotvorina, u ovom sivom kršu sliša se u neobičan sklad. Nema oblasti u našoj narodnoj pesmi i pripovetki u kojoj te osobine, tako moćne i dragocene, nisu došle do svog izražaja. Sve značajnije duhovnosti i lepotе. Hercegov

ROSIJA - FONSIER • društvo za osiguranje i reosiguranje • BEOGRAD

Naš ulazak u selo

Već pre rata, a od 1910 god., bilo je u ovim krajevima pokušaja da se Sokolstvom uđe u selo. Taj pokušaj došao je iz nacionalističkih pobuda po onoj težnji i amanetu predratne nacionalističke omladine, koja je na svojim zastavama ispisala istinu: da samo ona organizacija može da služi narodu, koja uspe da združi inteligenciju grada sa selom. Vreme od 1910 do 1925 godine pretstavlja razdoblje dugog posrtanja, iznalaženja puteva, svladavanja raznih prepreka i zapreka, a sada s većim te opet s manjim uspehom, dok nije Sokolskoj župi Mostar pošlo za rukom da se 1925 godine napokon uvrsti u selo. Tome uspehu treba tražiti uzrok u istim onim motivima, po kojima su braća Česi svojim gimnastičkim organizacijama dali ime — soko —. Nije to, naime, bilo samo po ptići sokolu, toliko opevanju u našoj narodnoj pesmi, kao simbolu ljubavi, dobre i uzajamnog pomaganja, kao što smo mi shvatili, nego isključivo po samoj etici, koja izbjiga iz naše narodne pesme, drugom reči po etici našeg rasnog sela. Davanjem organizaciji sokolskoj imenice, htelo se tim organizacijama dati ujedno i sve one odlike naših širokih narodnih slojeva, koji su duboko čuvali patrijarhalni moral, koji nije ni za čas popustio za čitave vekove teškog robovanja. Ti široki narodni slojevi, dakle, naše selo, koje se bilo privoleo nebeskom a ne zemaljskom carstvu, to selo, koje je ovekovečilo junake najveće duhovne snage, selo koje je opevalo tip najidealnije majke, majke ljbave, majke vaspitačice, selo koje je podiglo kult domaćina do najvećeg stepena i dalo najveće priznanje poslušnom sinu i dobroj kćer — takvo selo, s takvim odlikama trebalo je da bude putokazom i velikim učiteljem Sokolima za njihov rad u selu. Prožeti jedino ovim saznanjem i osećajima, Sokoli mostarske župe mogli su uspeti u tom radu, i ušavši u selo morali su prilagoditi svoj rad tradicijama se la i datti sokolskom radu one smernice koje je tražio vekovni patrijarhalni moral našeg rasnog sela. Na takav način jedino se mogao grad približiti selu, ali ne da mu diktuje, nego da, crneš iz sebe pozitivne i zdrave sokove, osveži sebe i dobije nove snage za skupne nove podvige. Zbog toga je ulazak u selo težak i skoro nesavladiv za onoga koji ne uvidi da prilaženje selu mora biti isključivo na rasno-moralnoj osnovi bez truksa sebičnosti i političke računice. Ko nije svestan da još u selu ima Jevrosima majki kosovskih devojaka, mladih Gojkovića, Strahinjića bana, sinova vojnika Marka Kraljevića — tome je već unapred začrten put u selo. —

Prema tome ideologija seoskog Sokolstva zasnovana je na narodnom patrijarhalnom životu i na narodnim umotvorinama u kojima se, kao što je poznato, nalazi srž i snaga našeg narodnog genija. Iz ovoga proizlazi da je naš pokret zadahnut pravom nacionalnom romantizmom bez koje, na kraju krajeva, nema nikakva pokreta. Kad u našoj ideologiji ne bi bilo ove romantike, ona bi za kratko vreme bila osudena na propast i srušila bi se kao svaka ideja koja je bez duhovne snage. —

Ziveći medutim u krajevima oskudnim i pasivnim, a pod prilikama koje našeni seljaku nisu davale mogućnosti ni za onaj najbedniji život na koji ima pravo svako živo stvorenje, mi smo bili prisiljeni da s onog idejog i idealističkog terena predemo i na praktični posao i da našem Sokolu-seljaku koliko toliko pomognemo u njegovom životu. Uostalom, mi stojimo na stanovištu da se naše selo i s rasnog i s nacionalnog gledišta ne može potpuno pokrenuti i sposobiti do kraja za jedan ovakav pokret, kao što je naš, ako se prethodno i u materijalnom pogledu ne osposobi za jedan ovakvo krupan pothvat. Možda ovo tvrdjenje ne važi pojednako za sve naše krajeve, kao što, uostalom, ne važi pojednako ni za sve krajeve naše župe, koji žive pod različitim okolnostima i koji su u kulturnom pogledu na različitim stupnjevima. Mi na pr. imamo u neposrednoj okolini Mostara selu u kojima seljak i danas živi onako kao što je živeo za vreme Ali-paše Rizvanbegovića, kad je spavao na postu bez podnica, kupao se onda kad se rodio i kad je umro, a košulju presvlačio onda kad se ona na njemu raspala. Imamo dalje na pr. selu u kojima seljak bedno živi ne za to što mu priroda nije dala dovoljno oranice i kosanice i ostalog blaga, nego za to i samu za to, što ne ume da racionalno iskoristi i ono što mu dove u ruke. Eto tako smo mi morali pribeci i praktičnim radovima u našem selu, zabaviti se mišlju kako bismo seljaku otvorili oči da što bolje iskoristi i svoje proekte, da se, koliko je moguće, više higijenski prosvetiti i da pođe putem napretka.

Zanimljivo bi bilo uporediti izvještaje koji su podneseši na našim društvenim saborima pre mesec dana. Dok su jedni kukali i vapili da im se dade kakva bila mogućnost zaposle-

nja da zaradi malo kukuvara, dotele su drugi tražili podizanje škola, čitalnice i sokolskih domova. Dok su, dakle, prvi bili zaokupljeni brigom za crnom okorelon korom hleba, da bi u ova teška vremena mogli bilo kako prehraniti sebe i svoje, dotele su ovi drugi težili za nečim višim.

Zbog ovoga je rad naše župe i bio toliko raznolik i složen, da smo bili prisiljeni da se bavimo poslovima koji su zadirali u sve grane narodnog života i da se, pored onog duhovnog, pozabavimo i onim gorućim privrednim i ekonomskim pitanjima, bez čijeg uredeja nije bio mogućan uspešan rad na selu. Tako se moglo desiti da su se u našoj župi mogle videti, pored čitavih gomila poučnih knjiga i časopisa, koje mi šaljemo našim četama, i pune vreće raznog korišnog semena, modernih plugova i uopšte modernog i savremenijeg alata, plemenite sadnice, košnice za pčele i ostalog.

Tako se zabilježilo nešto našom voljom, a ponosito silom prilika, da smo se prihvatali rada na obadva polja: vođeći računa o duhovnom uzdizanju našega Sokola seljaka, mi smo nasto-

jali koliko smo god više mogli, da mu pružimo ruku pomoćnicu i na terenu zbrinjavanja u pogledu onih najprečih njegovih životnih potreba.

Mi se, uostalom, ne kajemo što smo naše skromne sile uputili u obadva pravca i što smo obratili pažnju i na ono što je naše selo najveća tiština. — Budeći u njemu one stare patrijarhalne vrline i viteške osobine, koje su ponegde bile u pepelu zapretane — mi smo uporedo s tim nastojali da ga i privredno oživimo i da mu otvorimo izgled za što samostalniji život — obuhvatajući tako čitavog čoveka i s duhovne i s materijalne strane.

Koliko smo u tome uspeli? — Na

to pitanje daće vam odgovor posebni referati, ali odgovor stvaran i bez ulepšavanja. Mi pak iz Uprave osećamo danas, deset godina posle ulaska u selo, da smo, ako ništa drugo, bili nosioci jedne plemenite i nesrećne misli, koja nas je danas i okupila u ovakvo velikom broju i zbog koje se možemo s punim pravom ponositi.

Jer, nikada do danas nije se našlo na okupu ovoliko Sokola seljaka, koji svaki za se pretstavlja jednu organizovanu vođu i jednu jedinstvenu svest, sokolsku svest. Zdravo!

Prof. Bruno Marčić, Mostar

Uspeh sokolskog rada župe Mostar u selu od 1925 do 1935 god.

Iz dosadašnjih referata čuli ste svrhu našeg ulaska u selo, a ja ću izneti u brojkama što se u četama postiglo za prošlih deset godina. Iz moga referata ćete videti, da je rezultat našega rada bio znatan i zamašan.

I Upaljni rad

U 1925 god. osnovali smo prvu sokolsku četu u selu Bijelo Polje, društvo Mostar; u 1927 već smo imali 12 četa: u 1928 god. 25; u 1929 god. 34; u 1930 god. 55; u 1931 god. 86; u 1932 god. 94; u 1933 god. 120; u 1934 god. 147, a danas mi imamo 165 četa.

Prva četa osnovana je sa 26 članova, a koncem 1934 god. naših 147 četa imale su 8806 članova, 1011 naraštaja i 2365 dece.

Za ovo deset godina naše su čete odražale 17.828 sednica.

Sazidale su novih 8 četnih sokolskih domova.

Da bi čete bile aktivnije u svome radu, sokolski radnici iz župe i matičnih društava kao i učitelji, župski saradnici i bolji i sposobniji tečajci, redovno su obilazili čete i upućivali ih na bolji i napredniji rad, tako da su čete kroz ovo deset godina obidene 3876 puta, te za obilazak četa predeno je 138.867 kilometara i 408 metara puta.

II Finansijsko stanje u četama

Naših 147 četa koncem 1934 god. imale su Din 333.391,98 gotovog novca. Od toga ima Din 323.912,99 u fondovima za gradnju narednih četnih sokolskih domova.

Štediša u četama ima 1198, a ušteli su sitnom štednjom Din 59.264,85.

III Fizičko-vaspitni rad

Upisanih vežbača u četama ima 6726. Održano je 23.241 čas vežbe. Ukupni je polazak bio 308.177, a prošeni polazak na časnu vežbanja bio je 1694.

Na utakmicama je istupilo utakmice 2842.

Od Njegovog Veličanstva Blaženopočivog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja dobili smo nagradni dar od osam srebrnih lovorođih venaca za čete društava: Avtovac, Capljina, Dubrovnik, Gacko, Konjic, Mostar, Nevesinje i Trebinje. Ove vence svake godine dobitje četa pobednica u tehničkom radu, koja se istakne na društvenim utakmicama.

Čete su u selima održale 62 javne vežbe.

Naše čete sudjelovale su 1927 god. na proslavi 25-godišnjice Srpskog, kulturnog i prosvjetnog društva »Prosvjetac« u Sarajevu i tom prilikom članovi su posetili grobove Vidovdanskih heroja.

Godine 1930 naše čete istupaju u Beogradu na svesokolskom sletu s posebnom župskom tačkom sa 834 vežbača.

1933 godine na pokrajinskom sletu u Ljubljani takođe čete istupaju s posebnom župskom tačkom.

Najviđenijeg učešća učešće su naše čete 1934 godine na II pokrajinskom sletu u Sarajevu sa 1630 članova.

Iste 1934 godine istupile su i na III pokrajinskom sletu u Zagrebu sa 960 članova.

Godine 1934 čete su istupile na sa-

veznim lakoatletskim utakmicama u Zagrebu sa 40 takmičara.

Na sahrani Blaženopočivog Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja u Beogradu sve su naše čete bile za-

stupane sa svojim četnim zastavama.

Župa je za ovo deset godina održala 6 jednomesečnih tečajeva i jedan desetodnevni viši tečaj za vode sokolskih četa. Na ovim tečajevima ospođljena su 452 radnika u četama ne samo u tehničkom pogledu već i u dru-

jali koliko smo god više mogli, da mu pružimo ruku pomoćnicu i na terenu zbrinjavanja u pogledu onih najprečih njegovih životnih potreba.

Mi se, uostalom, ne kajemo što smo naše skromne sile uputili u obadva pravca i što smo obratili pažnju i na ono što je naše selo najveća tiština. — Budeći u njemu one stare patrijarhalne vrline i viteške osobine, koje su ponegde bile u pepelu zapretane — mi smo uporedo s tim nastojali da ga i privredno oživimo i da mu otvorimo izgled za što samostalniji život — obuhvatajući tako čitavog čoveka i s duhovne i s materijalne strane.

Koliko smo u tome uspeli? — Na to pitanje daće vam odgovor posebni referati, ali odgovor stvaran i bez ulepšavanja. Mi pak iz Uprave osećamo danas, deset godina posle ulaska u selo, da smo, ako ništa drugo, bili nosioci jedne plemenite i nesrećne misli, koja nas je danas i okupila u ovakvo velikom broju i zbog koje se možemo s punim pravom ponositi.

Jer, nikada do danas nije se našlo na okupu ovoliko Sokola seljaka, koji svaki za se pretstavlja jednu organizovanu vođu i jednu jedinstvenu svest, sokolsku svest. Zdravo!

Prof. Bruno Marčić, Mostar

Raspis smučarskih utakmica Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

Načelništvo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije raspisuje V smučarske utakmice, koje će se održati 31. januara i 1. 2. februara 1936 godine na Pohorju kraj Maribora s ovim rasporedom:

U petak 31. januara: do podne dolazak učesnika u Maribor, Narodni dom; po podne u 13 časova odlažak preko Strelšta-Bolfenga za Pohorje dom i Mariborsku kuću; u 13.25 časova vozom od glavnog kolodvora za Ruš-Rušku kuću. Od Ruše za Rušku kuću peške. U 19 časova sednica vodstva utakmice Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije u Ruskoj kući.

U subotu 1. februara: pre podne: utakmice članova pojedinačna III razreda na 12 km; utakmice članova I i II razreda i starijih pojedinačna na 18 km; utakmice članica pojedinka na 5 km; utakmice pojedinačna muškog naraštaja b razreda na 6 km; **po podne:** utakmice članova u smuku na 4.5 km; utakmice članica u smuku na 2 km; utakmice muškog i ženskog naraštaja u smuku na 2 km.

U nedelju 2. februara: smučarski skokovi. Uveče u Narodnom domu pozdravno veče.

Takmičare i takmičarke moraju da prijave bratske župe s prijavnicama,

koje će dobiti od načelnštva Saveza najdalje do 15. januara tek. godine, a koje treba poslati neposredno bratskoj župi Maribor (odboru za priredivanje V saveznih smučarskih utakmica). Žrebanje brojeva izvršće se dne 27. januara tek. godine u 19 časova, u kancelariji Sokolske župe Maribor. Prijave, koje budu predate pošti posle 15. januara ili koje ne bi bile pravilno ispunjene, neće se uzimati u obzir.

Žrebanje je javno i svaka župa, koja je prijavila takmičare, može poslati na ovo žrebanje svog izaslanika.

Izvan konkurenčije neće se moći da nastupa.

Lekarski pregled takmičara i takmičarki treba izvršiti u društvu, odnosno župi, i svaki takmičar i takmičarka treba da donese sobom lekarsko uredjenje. Upute o vožnji, prenošenju i prehrani, kao i o svemu drugome objaviće se kasnije.

Zdravo!

Načelništvo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

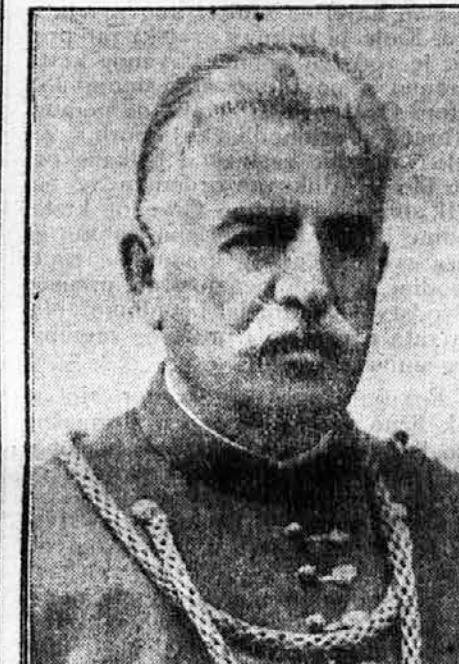
Načelnik:

Dr. A. R. Pihler, s. r.

Pročelnik za zimske grane, u. z. Bogoljub Krejčík, s. r.

Naši pokojnici

† Brat dr. Milan Popović

† Brat dr. Milan Popović,
staršina Sokolskog društva u Starom
Bečeju

U Starom Bečeju u četvrtak 5. decembra 1935 ugasio se plemeniti život br. dr. Milana Popovića, poznatog n

Iako po godinama najstariji, po duševljenju, savesnosti, tačnosti i ljubavi prema sokolskom stvari nije mu bilo takamaca. To je bio čovek u čijem srcu za mržnju nije bilo mesta, jer ga je svega ispunjavala samo ljubav, čija iskrenost nije bila samo nameštena, čije poštjenje se potpuno podudaralo s etičkim pojmom poštjenja, čija je nešobičnost za današnje vreme neshvatljiva, koji je i uvrede znao primati bez mržnje i osvete. To je bila u potpunom smislu reči blagorodna duša, koja je misleći na druge, trudeći se uvek da drugima nevolju ublaži, da narodu svome koristan bude, zaboravio na sebe i svoje najmilije.

I zbog toga sada oplakuje u njemu: Narodna odbrana svoga dugogodišnjega predsednika, gimnazije svoga neumornog i savesnog nastavnika, Pevačko društvo svoga četredesetogodišnjeg predsednika, Gradanska kasina svoga dosada jedinog predsednika, Odbor za Srpsko narodno pozorište svoga predsednika, Srpska čitaonica svoga počasnog člana, Jadranska straža i druge ustanove svoga najaktivnijeg člana.

Za sav svoj nesebični i požrtvovni rad nikada nije tražio priznanja. Ali

ono je ipak došlo i to s najvišeg Mesta. Odlikovan je ordenom svetog Save III i IV stepena, ordenom Belog orla V stepena i ordenom Crvenog krsta. I došlo je priznanje one sirotinje, koju je besplatno lečio i ove suze koje se u celom mestu već evo drugi dan neprestano liju, ništa drugo nisu nego jedan od dirljivijih dokaza, toga velikog priznanja i velikog poštovanja koje je uživao naš veliki pokojnik. 45 godina plemenitog rada na narodnom dobru ostavice u srcima našim neizbrisivo uspomenu na dr. Milana Popovića.

Mi nemamo više našeg dobrog starešine. Nedostatak njegovog ocinskog starašanja dugo ćemo osećati.

Mnogo će vremena proći da mu nademo dostoјnog zamenika. Ali njegov duh će ostati s nama vazda i njegov delo neka nam budu postrek kako treba živeti sokolskim životom.

Naše priznanje u ovom momentu neka bude sveća voštanica, koju mu jugoslovenski Sokoli s dužnim pijetetom pripaljuju.

Neka je laka zemlja bratu dr. Popoviću, a njegovoj porodici naše dušobo saučeće. — G. N.

bro shvatili predeni deo materijala i da su sposobni da ga praktično prenesu na druge vežbace.

Sokolsko društvo Subotica ima 10 četa, a sem toga ima nekoliko četa, koje se još nalaze u osnivanju. Kada se zna gde se nalaze ove naše čete i kakavu delikatnu funkciju one vrše ovde, na krajnjem severu naše države, na 5–6 km udaljenosti od naše severne granice, a ima nekoliko četa koje se nalaze baš uz samu državnu granicu na udaljenosti od 500–600 metara, onda zaista treba posvetiti tim jugoslovenskim kulama — svetionicima veliku pažnju, kakavu na svoje veliko zadovoljstvo vrši Sokolsko društvo Subotica.

Ove naše čete iz godine u godinu pokazuju sve bolje i naprednije rezultate u svome radu, što je u glavnom zasluga odbora za čete Sokolskog društva Subotice, kao i braće učitelja-ca, koji svestran vode čete. Broj vežbace članstva svake godine raste. Kada se uz to zna, da članovi naših četa ne stanuju u blizini škole, gde je sedište čete, već da su poneki udaljeni po 2 do 4 km, a i poređ toga da uredno počinju 2 puta nedeljno vežbake časove, onda je jasno da je nacionalno-sokolska svest članova četa na zavidnoj visini.

Ovaj način koji je sada praktikovalo vodstvo tečaja, u pogledu polaganja završnog ispit, pokazao se kao dobar. Sem toga mišljenja smo, da bi i ostaša društva moralna na ovaj ili sličan način posvetiti brigu svojim četama, jer će se samo na taj način moći osposobiti sami seljaci da vode čete i bez velike pomoći braće učitelja, a kad se to uspe, onda ćemo bar donekle udovoljiti onome čemu treba da svi težimo, t. j. da se što pre osamostale sači seljaci i da sami vode svoje čete. — J. T.

3) Utakmice u 1936 god. U toku 1936 godine održaće se opšte utakmice po okružjima, utakmice u plivanju u Beogradu, utakmice u igrama po okružjima, lakoatletske utakmice po okružjima, smučarske utakmice u Beogradu, lakoatletske utakmice za čete za prelazak dar ministra fizičkog vaspitanja naroda i opšte naraštajske utakmice za župске prelazne darove — zastavu i pehar.

4) Ukipanje neradnih jedinica. Imo među jedinicama, nažlost, i takvih koje pokazuju vrlo slabu ili nikavu volju za rad. Na predlog okružnih načelništva te će se jedinice ukinuti.

Poseb pretresa po pojedinih pismenim predlozima i posle primanja na znanje da su načelnik i načelnica župe na odsustvu do godišnje skupštine, u koje će ih vreme zamjenjivati prvi zamjenici, braća i sestre načelnici i načelnice izneli su sve teškoće na koje nalaze prilikom sprovođenja svog sokolskog rada. Načelništvo župe će nastojati svim silama da otkloni sve teškoće. Sednica je počela tačno u zakazano vreme u 9 časova, a završila se u 13 časova.

Knjiga je dopuna filma, kao što se i film može smatrati ilustracijom ove knjige. Onaj koji je video film, inače u knjizi staljan potzetnik; Sokoli koji pročitaju knjigu zažećće da vide i sam film. Film treba pronaći kroz sve sokolska društva, ali isto tako i knjigu treba da nabave sve sokolske jedinice i svači Sokol.

Knjiga »Oj letni, sivi sokole!« ima velikog značaja i za Sokole i za naš narodni život uopšte. Pisci su nas njome mnogo zadužili, a brat Velja Popović je u njoj i stvarno pokazao, kako veliki značaj ima život u prirodi, u čistom zraku, u pravoj bratskoj sredini; pokazao da ideja o tome životu nije samo reč, već delo, i da ona može oživeti i dati velike koristi narodu.

Ova knjiga je dobar primer koji treba podražavati. O svima letovanjima većih razmera treba ostaviti trajnog spomena, i to na ovakav način. Za čitavu jednu granu sokolske literature treba da postane obrascem ova knjiga, izradena živo, napisana lako, ilustrvana bogato, opremljena ukusno, može se reći čak i sa umetničkim prezentiranjima — tako kako zaista u ovom slučaju čini čast Prosvetnom odboru Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, koji ju je i izdala.

Dr. Milivoj Pavlović, Skoplje.

KNJIGE I LISTOVI

»OJ LETNI, SIVI SOKOLE!«

od Velimira Popovića i Mihaila A. Mihailovića.

Sokolski život korača uporedo sa savremenim tekovinama nauke, a naročito medicine - anatomije, fiziologije i higijene. Otuda se u Sokolstvu pridaje sve veći značaj vežbama na slobodnom zraku i izletima; izuzetno pak mesto zauzimaju, i to sve više, uredena grupna letovanja, sokolske taborovanja, bilo na morskoj obali ili u planinskoj prirodi. Čist vazduh, voda, neprestani život u pokretu, a u bratskoj i iskrenom intimnosti, sve više i više dobivaju pravu ocenu za sokolsko telesno, moralno i estetsko vaspitanje, a i za bogacanje saznanja o novim i lepim krajima naše otadžbine.

Najduševljiviji pobornik tog pravog sokolskog života u prirodi, gde se odmara i duh i telo od godišnjeg napora, gde se čelični volja i istrajnost, razvija pravo druželjublje i smisao za realan život, za savladavanje mnogih teškoća, za život prost, jednostavan, sa što manje potreba i što više duhovne slobode i uživanja u prirodnim lepotama, brat Veljko Popović, kao član Prosvetnog odbora Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije i referent za trezenja i taborovanja, pripredio je, u zajednici sa načelstvom Novosadske sokolske župe, preko leta 1934 god., uzorno taborovanje na Bledu.

Sokolski tabor na Bledu bio je ureden u svima pravcima, onako kako se samo poželeti može: zdravstveni uslovi savršeni, kupanje u jezeru, letnje vežbalište, ureden logorski život — sve to bilo je dopunjeno sokolskim predavanjima, poselima, pesmom, lepom muzikom i dilektantskim predstavama.

Dobro je učinjeno što je taj vedri i uzoran sokolski život snimljen, te smo dobili veoma uspeli i pravi sokolski ton-film »Oj letni, sivi sokole!« — Ali isto tako bila je vrlo lepa ideja brata Veljka Popovića, da nam i u knjizi ostavi trag o tome sokolskom životu. Knjiga o ovome taborovanju veoma lepo ilustruje taj život, ona je jedna vrsta sokolske smotre, i u isto vreme vrlo značajno sredstvo za sokolsku propagandu. Na formatu maloga kvarta, ona je lepa spomenica toga zaista uzornog logorovanja; na svakoj strani nalazi se po jedna ilustracija iz sokolskog logorskog života, a ispod slike su »legenda«, objašnjenja, u kratkim, živim, često duhovitim stihovima. Uz to, u tekstu, imamo opise celokupnog ovog života: dolazak, sredovanje tabora, svakodnevni život, ručak, odmor, izlete nedeljom i praznikom, predavanja i duhovna zaborava (»Kad se telo odmarala, oči su dosta stvarala«), posela, a naročito posetu Nj. Vel. Kralja Petra II kao prestolonaslednika i starčine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, s Nj. Vel. Kraljem, a docnije i posetu Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja.

JUGOSLOVENSKI SOKOLSKI KALENDAR ZA 1936

U nakladi Jugoslov. sokolske matice, a u redakciji brata Švajgara, izlazio je novi Jugoslovenski sokolski kalendar za godinu 1936. Ovog puta kalendar je nešto manjeg formata nego prethodnih godina, pa je time i mnogo praktičniji. Pored kalendarskog dela i kroznicke, kalendar donosi i mnoge praktične podatke o taksenim markama, postanskim tarifima, merama, takšama, zatim naslove stranih konzulata, uzorak uverenja za sniženu vožnju, rodomslike Kraljevskog doma i t. d. Nadalje su u kalendaru i članci: »Elegija na Kraljevom grobu« od E. Gangla, »Subotica-Beograd« od V. Švajgara, »Kritički pregled našeg pokreta u godinama 1929 do 1934« od V. Švajgara i »Brat Vincenc Štjepanek« od E. Gangla. Kalendar donosi i pregled svega slovenskog Sokolstva. Pregled jugoslovenskog Sokolstva iznesen je po župama u najnovije statističke podatke. Kao praktični priročnik kalendar može svakako dobro da posluži svakom Sokolu, a naročito sokolskim funkcionerima i jedinicama, pa ga po načelu »Svoj k svome« najtoplje preporučamo. Cena mu je ove godine smanjena i stoji 7 Din. Naručuje se kod Jugoslovenske sokolske matice, Ljubljana, Narodni dom.

IZ UREDNISTVA

Naredni broj našega lista izlazi 10. c. m., i dalje redovito svakoga petka.

KRONIKA

† Vasilj Zlatarski. Dne 17 decembra umro je u Sofiji profesor Vasilj Zlatarski, jedan od najvećih savremenih bugarskih istorika, član bugarske akademije nauka, počasni član raznih inostranih akademija. Zlatarski se rodio 1866 u Trnovu, gde je svršio i osnovnu školu, a gimnaziju i univerzitet svršio je u Rusiji, gde je i diplomirao 1891 na petrogradskom univerzitetu. Kada se vratila u otadžbinu, ministarstvo ga je poslalo na specijalne studije u Berlin. Godine 1895 nastupio je službu kao profesor gimnazije, ali već nakon dve godine postaje docent. Cene mu je ove godine smanjena i stoji 7 Din. Naručuje se kod Jugoslovenske sokolske matice, Ljubljana, Narodni dom.

Dimitrija Merežkovskog. Ovih dana setio se sav kulturni svet 70-godišnjice Dimitrija S. Merežkovskog, jednog od najvećih ruskih pisaca. On se može postaviti u red isti s Tolstojem, Dostoevskim i Gorkim. Kao i ova trojica, i on je pisac filozof i psiholog i iz njegovih romana zrače religiozno-filozofske ideje, i njegovi romani obraduju socijalne i političke probleme. Junaci njegovih romana nosioci su novih ideja, i zato u njima nema sukoba ljudi, nego sukoba ideja. Problem Boga i odnosa prema Bogu je u njemu, ali na njegovu svojstven način, glavna osnova njegovih dela. Zbog velike literarne i filozofske vrednosti njegovih romana većina ih je prevedena i na mnoge kulturne jezike, pa Merežkovski spada u red pisaca poznatih u čitavom kulturnom svetu.

† Brat dr. Edo Šlajmer

† Brat dr. Edo Šlajmer

Dne 24 pr. m. umro je u 72 godini života u Št. Vidu kod Ljubljane brat dr. Edo Šlajmer, čovek vanrednih duševnih osobina, plemenite duše, oduševljen nacionalista i Sloven te poznati naučnik. Sve do poslednjeg kucaja svog dobrog srca živo se interesovao za Sokolstvo, a naročito za akciju građevine Sokolskog doma u Št. Vidu.

Brat dr. Šlajmer, član Ljubljanskog Sokola, rođio se 4. oktobra 1864 godine kao sin sreskog sudije u Cabru. Matuirao je na hrvatskoj gimnaziji na Rijeci, a medicinske nauke završio s odličnim uspehom u Gracu, gde je bio i nekoliko godina asistent cuvene Velsfle-

rove klinike. Godine 1891 došao je kao asistent na hirurško odjeljenje ljubljanske bolnice, gde već naredne godine nakon smrti primarija dr. Fuksa postaje primarij. Bio je poznat kao odličan hirurg. Za svoj naučni rad bio je već 1905 godine odlikovan redom Sv. Save III stepena, te je već tada bio preko 4 godine počasni član Srpskog lekarskog društva, a godine 1911 postao je član najvišeg sanitetskog saveta u Beču. Kada je buknuo svetski rat preuzeo je vodstvo kolone Crvenog krsta i krenuo s pokojnim starcem JSS bratom Oraženom u Srbiju, da pomogne braći u oslobođilačkoj borbi. Za svoje vanredne zasluge u balkanskom ratu bio je odlikovan ordenom Sv. Save II stepena i krstom Crvenog krsta. Godine 1914 grad Ljubljana izabran ga je za počasnog gradačanina. Kada je godine 1911 bio penzionisan, preuzeo je vodstvo sanatorija Leoninum. Nakon rata postao je i profesor zagrebačkog univerziteta.

Pokojni brat dr. Šlajmer bio je uvek lično veoma skroman, siromašne lečio je badava, a kao vatrene nacionalista i stari preratni Soko i svoju decu odgojio je u sokolskom duhu. Kod svih sokolskih sletova u Ljubljani učestvovao je svojim radom u lekarskom otseku.

S tihim bolom u srcu opršta se naše Sokolstvo od svog dragog pokojnog brata, koga je ljubilo i poštovalo. Skroman i plodonosan je bio njegov život i kristalno čist njegov značaj. Bratko mu hvala za sve, što nam je dao i zato mu Sokolstvo kliče: Počivaj mirno! Častan spomen na Tebe ostaće večno u našim sokolskim srcima!

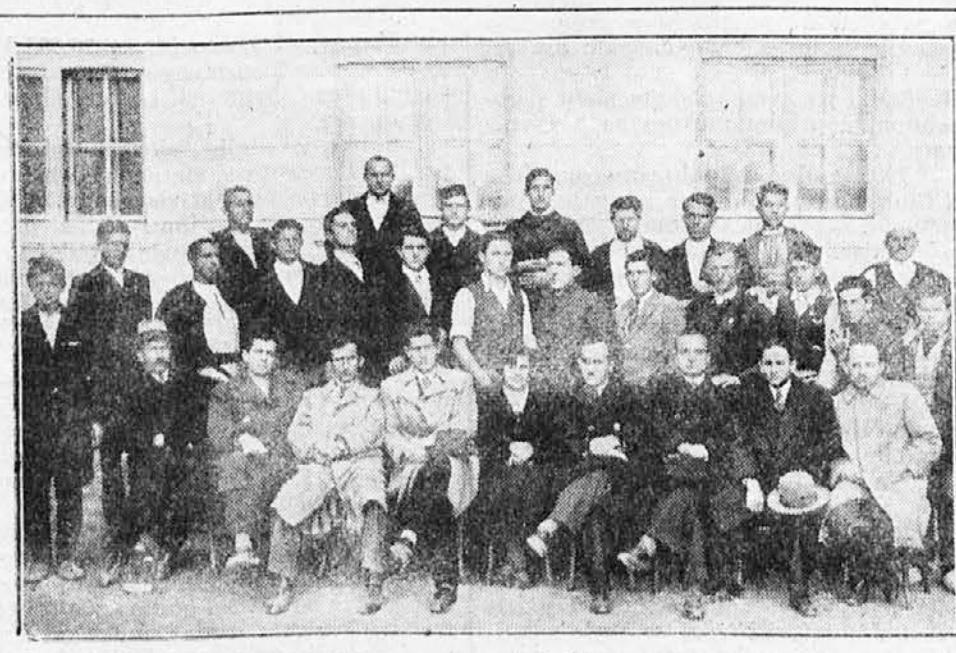
Tečaj za vode sokolskih četa u Subotici

Subotica. Na tečaju se najviše prelazio tehnički deo, koji je neophodno potreban načelniku jedne čete, a sem toga prelazio se uporedno i prosvetno-organizacioni deo, kao i higijena i prva pomoć. Voda tečaja je bio brat Vuković Lamić Veca, voda sokolskih četa matičnog društva Subotica. Predavači na tečaju su bili članovi načelništva i prosvetnog odbora matičnog društva, inače poznati sokolski radeoci.

Na kraju tečaja, kao novina uvelo se polaganje praktičnog i teoretskog ispit, kako bi se na neki način mogli posposobiti za tehničke vode četa. Ovaj ispit se pokazao kao vrlo dobro sredstvo, jer su svih tečajci mnogo pažljivije pratili predavanja i pokazali su i više interesovanja, nego što bi to inače bilo. Prema pokazanom rezultatu na ispitu videlo se, da su svi slušaoci do-

Učesnici tečaja za vode sokolskih četa, održanog od 9. do 14 dec. 1935 u Subotici

IV prednjački tečaj za vode sokolskih četa župe Cetinje, održan u Peći od 1 do 20 XI 1935

Srećnu Novu godinu čestitaju članstvu, naraštaju i deci:

DR. STANISLAV BUKOVSKI starosta ČOS i SSS PRAG	JAN FAZANOVIĆ načelnik SPS POZNANJ	ČEDA MILIĆ IV zam. starešine Saveza SKJ i starešina Sokolske župe MOSTAR	DR. MIRKO BUIĆ član uprave Saveza SKJ i starešina Sokolske župe SPLIT	JAKOBINA GANGLOVA LJUBLJANA	
DR. MIROSLAV KLINGER načelnik ČOS i SSS PRAG	Prof. dr. MIHAIRO C. MINEV zam. starešine Saveza bugarskih Junaka SOFIJA	DR. IGNJAT PAVLAS V zam. starešine Saveza SKJ i starešina Sokolske župe NOVI SAD	DR. JOSIP PIPENBAHER član uprave Saveza SKJ i starešina Sokolske župe LJUBLJANA	DR. JAKICA GANGLOVA LJUBLJANA	
JOSEF TRUHLARŽ I zam. starešine ČOS i blagajnik SSS PODJEVRADI	SAVEZ BUGARSKIH GIMNASTIČKIH DRUŠTAVA »JUNAK« SOFIJA	DR. ALFRED R. PIHLER načelnik Saveza SKJ i načelnik Sokolske župe ZAGREB	VERIJ ŠVAJGAR član uprave Saveza SKJ LJUBLJANA	JANEZ POHARC prosvetar Sokolske župe LJUBLJANA	
MARIJA PROVAZNJKOVA načelnica ČOS i SSS PRAG	SAVEZ POLJSKOG SOKOLSTVA VARŠAVA	ELZA SKALARJEVA načelnica Saveza SKJ LJUBLJANA	MIROSLAV VOJINOVIC I zam. načelnika Saveza SKJ BEOGRAD	STANE FLEGAR tajnik Sokolske župe LJUBLJANA	
ANTONJIN KREJČI prosvetar ČOS BRNO - KRALOVO POLJE	ENGELBERT L. GANGL I zam. starešine Saveza SKJ i SSS LJUBLJANA	DR. VLADIMIR BELAJČIĆ prosvetar Saveza SKJ NOVI SAD	JOSIP JERAS II zam. načelnika Saveza SKJ LJUBLJANA	BOSANAC MATIJA načelnik Sokolskog društva DEKANOVEC	
EVGEN KEPL član predsedništva ČOS i tajnik SSS PRAG	ĐURA PAUNKOVIĆ II zam. starešine Saveza SKJ BEOGRAD	DR. MIHAIRO GRADOJEVIĆ tajnik Saveza SKJ BEOGRAD	STJEPAN ČELAR urednik »Sokolskog glasnika« LJUBLJANA	SOKOLSKO DRUŠTVO SUŠAK	
OTOKAR AUDOLENSKI arhivar Sokola KOLIN nad Labom (CSR)	DR. OTON GAVRANČIĆ III zam. starešine Saveza SKJ i starešina Sokolske župe ZAGREB	BRANKO ŽIVKOVIĆ gospodar Saveza SKJ BEOGRAD	TOMA KRALJIĆ član uredništva »Sokolskog glasnika« LJUBLJANA	SOKOLSKO DRUŠTVO VARAŽDIN	
ADAM ZAMOJSKI starosta SPS i II zam. staroste SSS VARŠAVA	JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA Matica VARŠAVA	LJUBLJANA	UČITELJSKA KNJIGARNA LJUBLJANA		
JADVIGA ZAMOJSKA načelnica SPS VARŠAVA	UČITELJSKA TISKARNA VARŠAVA	LJUBLJANA	UČITELJSKA KNJIGARNA — PODRUŽNICA MARIBOR		
SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE	SOKOLSKA ŽUPA BANJA LUKA	SOKOLSKA ŽUPA BEOGRAD	SOKOLSKA ŽUPA BJELOVAR	SOKOLSKA ŽUPA CELJE	
SOKOLSKA ŽUPA CETINJE	SOKOLSKA ŽUPA KARLOVAC	SOKOLSKA ŽUPA KRAGUJEVAC	SOKOLSKA ŽUPA KRANJ	SOKOLSKA ŽUPA LJUBLJANA	SOKOLSKA ŽUPA MARIBOR
SOKOLSKA ŽUPA MOSTAR	SOKOLSKA ŽUPA NIS	SOKOLSKA ŽUPA NOVI SAD	SOKOLSKA ŽUPA NOVO MESTO	SOKOLSKA ŽUPA OSIJEK	SOKOLSKA ŽUPA PARIZ
SOKOLSKA ŽUPA PETROVGRAD	SOKOLSKA ŽUPA SARAJEVO	SOKOLSKA ŽUPA SKOPLJE	SOKOLSKA ŽUPA SPLIT	SOKOLSKA ŽUPA SUŠAK-RIJEKA	SOKOLSKA ŽUPA ŠIBENIK-ZADAR
SOKOLSKA ŽUPA TUZLA	SOKOLSKA ŽUPA UŽICE	SOKOLSKA ŽUPA VARAŽDIN	SOKOLSKA ŽUPA ZAGREB	UREDNIŠTVO I UPRAVA SOKOLSKOG GLASNika, SOKOLSKOG SELA, SOKOLA, SOKOLIĆA I NAŠE RADOSTI	

MALE VESTI IZ NAŠIH JEDINICA

BANJA LUKA. — Zbor društvenih načelnica-ica. U nedelju 15 XII 1935 u 14 sati održana je sednica zbora društvenih načelnika i načelnica, koji je zasedao u prostorijama Sokolskog doma u Banjoj Luci.

Zbor je doneo važne i korisne zaključke za budući rad u godini 1936. — Primljene su razne vežbe, kao obavezne za sve jedinice i konačno program rada za 1936 god. u kojem se takođe predviđa župski slet, koji bi se održao u Banjoj Luci prilikom otvorenja Sokolskog doma. M. V.

BANJA LUKA. — Plenarna sednica župske uprave. U nedelju 15 XII 1935 u 16 sati održana je sednica plenuma uprave Sokolske župe Banja Luka. Na sednici su podnešeni izveštaji o stanju i radu župe i župskih jedinica. Takođe su rešavana važna pitanja, koja spadaju u kompetenciju šire župске uprave.

TRGOVACKA TISKARA
V.G. KRALJETA
SUŠAK
ŠTROSMAJEROVA ULICA 5
TELEFON BROJ 2-22
7-1

SOKOLSKI PAPIR za pišma *

JUGOSLOVENSKA
SOKOLSKA MATICA

U svakoj je mapi 25 papira za pisma i 25 kuverata američkog formata sa sokolskim monogramom
Cena mapi 32 Din — Narudžbe prima Jugoslovenska sokolska matica, Ljubljana, Narodni dom

Po svršenoj sednici Sokolsko društvo Banja Luka priredilo je vrlo lepo i uspelo sokolsko selo. M. V.

BEOGRAD. — Društveni prednjački ispit. Društveni prednjački ispit održani su u Sokolskom društvu Beograd I dne 27 i 28 pr. m. Komisiju su sačinjavali braća: predsednik Bogdan Spernjak, članovi braća: Ljubiša Branislav, Nušić Stevan, Vanjik Frančić, Vasić Miloš i dr. Jovan Vukelić. Ispit je bio pismen, usmen i praktičan u vežbanju i vođenju odeljenja. Ispit su polozili braća: Bubalović Jovan, Čakić Sekula, Serdarević Ahmed, Hrelj Ladislav, Rabrenović Miloš i Stanković Dragoš.

GOSPIĆ. — Nikolinjska dečja zabava. Naše društvo priredilo je 15 decembra nikolinjsku dečiju zabavu.

Uz ostali prigodni program bila je i lutkarska pretstava: Ml. Širola: »Sveti Nikolaj i dobra deca«. Sve su oči bile uprte u dobrog sv. Nikolu. Višak veseљa nastao je deljenjem darova; gotovo sva deca bila su obdarena slatkišima i voćem. Kao zadnja tačka programa bila je dečja igranka uz sviranje sokolske

glazbe. Redala su se kola za kolom do časa kad se je moralo poći kući.

Uspeh priredbe bio je vanredan. M.

GUDURICA. — † Brat Viktor Božin, Dne 12 decembra 1935 godine umro je vrlo oblubljeni vodnik naše sokolske dece br. Viktor Božin. Brat Božin bio je dobar Soko, dobar drug i odličan čovek. Svi smo ga volili i iskreno sada ga oplakujemo. Vječna mu pamjat!

LAŠKO. — Uprizoritev »Tremerskega dukata«. Igrali su nedavno četrti uprizorili domaćo spevovigro »Tremerski dukat« — delo Gobea Radovana, ki jo je prenala tudi ljubljanska radijska postaja. Dobro razdeljene uloge ter sigurno izvezbana, zbor in orkester sta pripomogla do uspeha, o katerem so tudi poklicni kritiki izrazili povoljno. Mešan zbor so tvorile sestre našega društva ter pevci pevskega društva »Hum«. Osemnastčlanski orkester je bil dobro vigran, žal le, da še nismo lastnih dovolj izvezbanih godbenikov na pihala.

LOVAS. — Predavanje iz nacionalne istorije. Sokolska četa u Lovasu održala je mjeseca decembra niz predavanja iz nacionalne istorije.

Prvo predavanje (8 dec.) »Stari Slaveni u staroj postojbini« održao je prof. br. Marko Somborac iz Lovasa.

SENJ. — Zabavno veče, 15 decembra o. g. priredilo je Sokolsko društvo zabavno veče. Osim glazbenih točaka na programu je bilo: 1) Br. Nušić: »Naša deca — humoreska; 2) Nenadović: »Na vašaru« — šaljiva recitacija; i 3) Br. Nušić: »Muva« — šala. U izvedbi programa sudjelovali su br. načelnici i članovi. Sve tačke programa, a osobito Nušićeve šale, su odlično izvedene.

TOMAŠEVAC. — Pozorišna predstava, 15 decembra 1935 održalo je ovo društvo pozorišnu predstavu, koju je izveo sokolski podmladak. Priredba je imala trezvenjački karakter.

Izvedene su mnoge poučne točke, kojima je prikazana štetnost alkohola. Priredba je u svemu uspela. G. A.

Jugoslovenski sokolski kalendar

Cena Din 7—

Kalendaric sokolske omladine

Cena Din 2—

Izšli su iz štampe

Naručuju se kod

Jugoslovenske sokolske matice,
Ljubljana — Narodni dom

Obnovite preplatu na svoje sokolske listove:

„Sokolski glasnik“ godišnje Din 50—
„Sokolsko selo“ " 10—
„Sokolska prosveta“ " 30—
„Soko“ " 30—
„Sokolič“ " 20—
„Naša radost“ " 10—

Srečno novo leto želi

Kavarna in restavracija

»Zvezda«

RAJKO ZUPAN, restavrater in kavarnar

Na novo pre-
urejeni prostori.
Mirna čitalnica

4-1

JADRANSKA PLOVIDBA D. D.

SUŠAK

Brzovje: Jadroplov

Telefon 2-36, 2-37

Vrši svakodnevnu bržu parobrodsku službu iz Sušaka za Dalmaciju i obratno

Polazak iz Sušaka u 16 sati

Turistička putovanja

10 DANA ZA DALMACIJU I GRČKU

6 DANA ZA DALMACIJU

uz umjerene paušalne cijene uključivo vožnju, hranu i kabinu. — Svakodnevna višekratna služba iz SUŠAKA za mjesta na GORNJEM JADRANU DO RABA. — Preduje zasebne izlete parobridima za sva kupališna mjesta na GORNJEM JADRANU. — Prvoklasni parobri, dobra posluša, odlična hrana, umjerene cijene

Upute daje Direkcija Jadranske Plovidbe u Sušaku, sve njezine agencije, svi uredi Putnika i društva Wagon-Lits/Cook

Nabavite iz naše naklade knjige:

FIZIOLOGIJA TELESNOG VEŽBANJA, dr. A. R. Pichler Din 35—
GRAĐEVINE TELESNOG VEŽBANJA, inž. K. Petrović

broš. Din 170—, vezana 200—

METODIKA SOKOLSKOG VASPITANJA, M. Ambrožić 36—

SOKOLSKI SUSTAV, D. Šulce 55—

SOKOLSKA PESMARICA, F. Juvanec 10—

STROJEVE VEŽBE, St. Trček 12—

SOKOLSKA KNJIŽNICA:

I svežak: O sokolskoj ideji, E. Gangl 3—

II " Sokolsko prosvetno delo, L. Bevc rasprodano

III " Naš zadatak, smer i cilj, dr. M. Tyrš 3—

IV " Dr. Ivan Oražen, V. Bučar rasprodano

V " Sokolska gesla, dr. M. Tyrš rasprodano

VI " Dr. Miroslav Tyrš, Jan Pelikan 3—

VII " Cilj sokolskih teženj, J. Kren 3—

VIII " Tyršovo Sokolstvo, E. Gangl 3—

IX " Pogledi i misli dr. M. Tyrša, dr. N. Mrvoš 3—

X " Tyršovo poslanstvo, E. Gangl 3—

XI " T. G. Masarik i Sokolstvo, A. Krejčí 3—

VEŽBE NA SPRAVAMA ZA ČLANICE I ŽENSKI

NARAŠTAJ, Trdinova-Skalarjeva 20—

PROSTE VEŽBE ZA ČLANOVE, ČLANICE, MUŠKI

NARAŠTAJ, ŽENSKI NARAŠTAJ — komad po 150

Prodaja odora sviju kategorija

Potrepštine za telovežbu i laku atletiku

Zahtevajte cenik, koji dobijete besplatno!

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA

LJUBLJANA — NARODNI DOM

POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA BR. 13.831 — TELEFON BR. 25.43

Prečitaj na glavni skupščini!

Sokolskemu bratstvu

ob Novem letu

Bratje! Sestre!

Vsi še živimo ob krasnih vtiških, ki so jih napravili na nas dnevi vsejunaškega zleta v Sofiji, ko smo v množicah obiskali bratsko zemljo in odkrito, zavestno in navdušeno manifestirali jugoslovensko - bolgarsko sokolsko - junashko bratstvo. Zato hlo ozračje, ki je pritiskalo na oba naroda, je razpršila toplota bratske ljubezni, ki je izravnala prepade in zgradila mostove preko vsega, kar je delilo brata od brata in sestro od sestre. Zmagovita moč našega bratstva je doživelja svoj veliki dan. Dobrota in lepota sorodnih duš je dvignila visoke valove, ki so zapljuskali preko ran in grobov, da pripravijo in izgladijo pota bratskega sotrudništva in sožitja v našem vzgojnem delovanju v bodočnosti. Naše nji ve so prekrile brazde dolgih in mučnih prizadevanj, da vržemo v plodno zemljo zdrave klice novega življenja. Že vidimo poganjke lovora in palme, ki se naj spletejo ob napojih našega znoja v vence časti in slave, da z njimi ovijemo belo čelo ljubljene domovine.

Tej domovini smo Sokoli in Sokolice zvesti v ljubezni, ki od globin do vrha napolnjuje vsako našo dušo, ki pa se ne izraža samo v lepi besedi, temveč ki dobiva svojo vidno obliko in probojno moč v našem težkem, a radosti in odpovedovanja polnem delu. O namenu in smotru takega dela smo dobili jasno podobo v Žižkovem Taboru, kjer buzdovan tega narodnega junaka ponazoruje isto moralno in materialno moč naroda, kakor jo v naši junashki pesmi prikujuje isto orožje našega Kraljeviča Marka: orožje duha in volje, bojev in žrtev, padanja in dviganja na trnoviti poti do ideala vsakega naroda — do nacionalne in državljanke svobode!

In ko je ta ideal postavljen v zgodovino naroda kot končna postaja njegove križeve poti, ni s tem dovršena njegova služba domovini, nego je tako samo zaznamovan kraj in čas, kjer je treba nadaljevati z naporom, mukami, žrtvami in borbami, da se izkleše domovini ustavna, upravna in zakonita oblika in se vanjo nalije moralna in materialna vsebina.

Jugoslovenskemu Sokolstvu je pripadla ta trojna naloga v vsem obsegu, v polni meri in z vso težino odgovornosti. Izdatno pomoč pri ustvarjanju samostojne in svobodne države so naši bratje izkazali na vseh frontah v najvišji meri, in ko so meči padli v nožnice, so bile vrste naših borcev razredcene, ker so življenja tisočerih ugasnila pod dihom junaške smrti. A roke vseh, ki so ostali živi, zdrave roke in pohabljene roke viteških bratov bojevnikov od prostakov do zlatih našitkov, te roke so vzdolž vse naše državne meje, po ravninah in gorskih grebenih in na morskih bregovih visoko dvignile državno zastavo — znamenje, peroščivo in simbol kraljevine Jugoslavije!

Te zastave čvrsto stoje na vsaki sokolski postojanki — stoje in bodo stale! V njih plapolanju pa se prožijo na vse strani nova pota sokolske delavnosti, ki hoče po vseh svojih najboljših močeh do največje svoje napetosti in do skrajnega izčrpavanja dati temu, kar je na zemljevidu Evrope začrtal vojakov meč, ono moralno in materialno vsebino, ki smo jo prej omenili, ki brez nje ni bodočnosti in ki zaradi nje ni nobena naša žrtev pretežka in prevelika.

Ta vsebina priteka v živo telo našega naroda in njegove zemlje iz sokolske vzgojne delavnosti, iz sokolskih domov in sokolskih telovadnic. Tod opravlja sokolsko bratstvo iz dneva v dan, iz ure v uro svoje veliko poslanstvo. Tod so jugoslovenski sokolski dobrovoljci, ti težaki v najlepšem narodnem poklicu, ti plemiči v izvrševanju vzvišenih nalog tega istega sokolskega bratstva, ti sužnji svojih dolžnosti in ti vitezi moralnosti in požrtvovanja, ti poroki in čuvarji vrlin, kreposti in bogastva in ti oblikovalci narodove duševnosti in njegovega značaja neprestano na poslu. Tod se zbira naša dobrovoljna sokolska narodna vojska, ki je brez pridržka, brez ugovora, brez iskanja osebnih dobrin in povračil stalno, budno in zvesto v službi domovine!

To je Tyrševa šola slovanskega sokolskega bratstva — ta velesila vsega našega dejanja in nehanja, ta najpozitivnejša stran slovanske ideje. To naše bratstvo poganja svojo bujno in bogato rast iz globin sokolske demokracije, ki ne razporeja ni prvi ni poslednjih, temveč ki zahteva samo delo enakih med enakimi — delo, napor, borbo in zmago!

Samo v tej šoli sokolskega bratstva in sokolske enakosti prehajajo v stvarnost velike besede našega Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja, ki jih je izrekel ob predaji zastave Savezu kot svoj kraljevski dar: »Pod tem znamenjem, Sokoli in Sokolice Jugoslavije, jeklenite svoje mišice, plemenite svojo dušo, oborožujte s sokolskimi vrlinami svoje srce! In nikdar ne pozabite, da ves svoj sijajni polet in vse svoje odlike vedno dolgujete veliki in ujedinjeni Jugoslaviji!

da njej pripadate s svojimi mislimi in s svojimi deli! ... Sokoli, boste tudi odslej vsemu našemu narodu primer duhovnega edinstva. Na tem temelju edinstva in Sokolstva se bo razvijal daljni napredok narodnih in državnih moči.«

In samo v tej šoli sokolskega bratstva in sokolske enakosti razumevamo znamenite besede našega sivilskega sokolskega brata Tomaža G. Masaryka, ki jih je objavil v svoji »Svetovni revolucioni«, rekoč: »Jasna glava, poznavanje stvari, odločna volja in nobenega strahu pred smrtjo — to je ogromna moč!«

Naši vzgojni činitelji po vseh naših edinicah stalno zbirajo to ogromno moč, ki jo sokolsko bratstvo v enakih delih prenaša na vsega našega pripadnika, da bi bil vsak deležen dvigajoče in navdušujoče zavesti te moči, ker je vsak pojedinec dodal k njej svoj del, ker je vsak pojedinec sestavni in bistveni člen v verigi te moči, ki sklepa in veže vse predele naše domovine, mesta in vasi, ravnine in gore naše, v eno celoto: v primer duhovnega edinstva, ki se naj na njem razvija daljni napredok narodnih in državnih moči!

Vidite torej, sestre in bratje, da ta tretja naloga sokolskega vzgojnega delovanja še davno ni dovršena in da bi tudi ne bila in ne bo dovršena, čeprav bi že ves narod stal pod našo zastavo. Kraj in čas moreta namreč postaviti mejo materiji, a moralnemu poglabljanju in duhovnemu napredovanju, torej našemu prosvetnemu delovanju, ki teži k idealom sokolskega bratstva, ni nobenih mej! Duha dvigamo nad materijo in s tem poveličujemo Pravir, ki iz njega kipi v iskrečih se pramenih duševni del te ogromne moči.

Samo oni, komur ni do jasne glave, komur ni do poznavanja stvari, komur ni do odločne volje in kogar pretresa in boječega, strahopetnega in malodušnega napravlja strah pred smrtjo, ta neče v sklad te ogromne moči, tega odtrga od živega narodnega telesa vsaka sapica kakor piškar plod od sadnega drevesa. Samo pravičnik se ne boji smrti, ki največkrat življenjskemu delu pojedinca pritisne svoj poveličujoči pečat na izmučeno čelo. Tako se življenje pojedinca prelije v dragoceno duhovno svojino vseh, ki iz nje vsi črpamo novih moči v delu za blaginjo narodove celote in nedotakljivosti, moči in slave domovine. V življenju in delu vseh je ogromna moč slovanskega Sokolstva!

Občutili smo to moč v Sarajevu in Zagrebu, ko je tukaj in tamkaj tudi naš seljaški narod manifestiral svojo prebujojočo se ali že ukoreninjeno narodno in državljanško zavest, ki jo sokolsko vzgojno prizadevanje povezuje in spaja v snop Svetopolkovih palic: v zmagoviti polet sokolskega bratstva.

Temu bratstvu je treba dotoka zdravih moči, ki jih niso zatrle materialne nevolje, niti jih niso ugonobile nezdrave socialne razmere. Radosten pojav v našem skupnem življenju je prirastek 24.274 novih pripadnikov, ki edino še v Sokolstvu gledajo varno zavetje svojim tegobam in hočejo tu v našem bratskem krogu v popolni svobodi razvijati svojo delavnost po plemenitih nagibih svojih duš in svoje prirodne moralnosti.

Zrelost jugoslovenskega človeka, ki korenini z vsem svojim čuvstvom in bistvom svojega notranjega bogastva v naši vasi, je pokazal v odlični meri prvi zbor sokolskih čet bratske župe Mostar, kjer so predstavniki našega Sokolstva po vseh izpričali toliko bistrih pogledov na vse naše javno življenje in izrekli toliko zdravih nazorov o pomembnosti sokolskega delovanja, da se moramo od vsega srca radovali nad to dragoceno žetvijo dobletnega, do skrajnosti požrtvovalnega in nesebičnega sejanja. Tako odplačuje naš človek svoj dolg veliki in uedinjeni Jugoslaviji. In sedaj vemo, od kod in kje je jasnost misli, od kod in kje poznavanje stvari, od kod in kje odločna volja, od kod in kje smelost in pogum vztrajanja do smrti v težnjah k smotrom in idealom sokolskega bratstva!

Nove naloge, ki stoje neposredno pred nami, stavljam v nove preizkušnje našo tvorno moč: pohod Sokolstva na Slovaško, vsesokolski zlet v Varšavi, olimpija v Berlinu, pokrajinski zlet v Subotici. Kamor koli nas na te štiri strani ponese bratski poziv, pojdemo tja v polni pripravljenosti: povsod pohite z nami dobre želje in kritični pogledi vseh, ker vsakdo od nas potuje širok tujega ali domačega sveta kot drobec celote, ki prispeva s svojim delom k častnemu imenu sokolskega bratstva in k zmagovitemu plapolanju naše slavne državne zastave!

In v imenu sokolskega bratstva, v dobri veri, da nam ostane zvesta spremljevalka junaška sreča sokolska, ob vstopu v novo razdobje povečane sokolske delavnosti vse brate in sestre, svoj dragi naraščaj in svojo miljeno sokolsko deco iskreno in bratsko pozdravljamo!

Naj živi slovansko sokolsko bratstvo!

Z d r a v o !

B e o g r a d , 1. januarja 1936.

**Izvršilni odbor
Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije**

